

NIEUWSBRIEF

DECEMBER 2009 NR 5

Vereniging Vrienden Nieuwe Kunst 1900
www.vvnk.nl / secr: Reimier Dozy, Aletra Jacobslaan 74, 2314 GB Leiden, tel: 071-888 6949, e-mail: secretaris.vvnk@gmail.com

BELANGRIJKE DATA

- Zaterdag 16 januari 2010: Art Nouveau en Art Deco uit België en VVNK-Scriptieprijs in het Drents Museum, Assen
- Donderdag 4 februari t/m zondag 7 februari 2010: Nationale Art Deco Beurs in de Grote Kerk te Den Haag
- Dinsdag 2 maart 2010: bezoek aan het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie (RKD) en Koninklijke Bibliotheek (KB) te Den Haag
- Zaterdag 27 maart 2010: bezoek aan Tegelmuseum, Otterloo

IN DIT NUMMER

- Van het bestuur: Nieuwsbrief, terugblik 2009, evenementen en VVNK-Scriptieprijs (pag 2)
- Ook niet-parochianen hebben onze kerk lief (pag 5)
- Een nieuwe aanwinst voor het Drents Museum: Willemijn Lindenhovius (pag 7)
- Eigentijdse Art Deco in Arnhem: een bijzonder initiatief van creatieve verzamelaars (pag 9)
- Boekaankondiging: De speling van het licht. Glas-inlood in Den Haag rond 1900 (pag 11)
- Boekbespreking: Art nouveau tijdens de laatste tsaren (pag 12)
- Tentoonstelling: 'proeven is kopen'. Jac. Jongert, 1883-1942. (pag 13)
- Tentoonstellingsagenda (pag 14)
- Aanmeldingsformulieren: Art Deco beurs & evenement Assen (pag 15/16)

VAN HET BESTUUR

Nieuwsbrief als magazine en in kleur!

We hebben een drukker gevonden die op voor ons betaalbare wijze kans ziet om onze nieuwsbrief als een boekje in kleur af te drukken in een grotere oplage dan ons ledental. Het resultaat ligt bij wijze van proef nu voor u. Aan een oude tot dusverre onbetaalbare wens is nu voldaan. Wij zijn benieuwd naar de reacties. Graag vragen wij u, indien u de nieuwsbrief na lezen niet wilt bewaren, deze door te geven aan iemand anders die mogelijk lid van onze vereniging wil worden. Om die reden zal de volgende passage standaard worden opgenomen in de volgende nieuwsbrieven, indien wij er toe zullen overgaan om druk in kleur voort te zetten.

Nog geen lid van de VVNK maar u wilt het worden?

Zie het email formulier op www.vvnk.nl of stuur de opgave aan:

Mw. T. de Hilster, Sportlaan 142, 1442 EG Purmerend met vermelding van:

naam, m/v, adres, telefoon, e-mailadres, voor jongeren geboortedatum, voor partners van leden naam en lidnummer van de partner.

De jaarlijkse contributie bedraagt € 30, partners en jongeren t/m 26 jaar € 20,-

De extra exemplaren van deze nieuwsbrief zullen wij als reclamemateriaal voor onze vereniging gaan gebruiken o.a. op de komende Art Nouveau en Art Deco beurs.

Terugblik op het jaar 2009

2009 loopt ten einde, een jaar met extra veel evenementen die veel belangstelling trokken.

Recent bezochten ruim 60 enthousiaste deelnemers Leiden, waaronder veel nieuwe

gezichten. Het programma bood een staalkaart van waar de VVNK voor staat: wand-schilderingen in de Oud Katholieke kerk, een architectuurwandeling en een bezoek aan de tentoonstelling met lezing over Theo van Doesburg. Zo sporen we mede kunst op die bij het grote publiek niet bekend is maar onze leden zal aanspreken. Uniek is ook -zoals bij de wand-schilderingen en de wandeling- dat enkele VVNK-leden zelf de deskundige zijn en toelichting geven. Voor 2010 staan alweer drie evenementen geprogrammeerd, waarover elders.

Scriptieprijs

Speciale aandacht vragen we voor de eerste uitreiking van de VVNK-scriptieprijs (€ 500) in het Drents Museum met een presentatie door de winnaar. Lees verder onder evenementen.

EVENEMENTEN

Art Nouveau en Art Deco en scriptieprijs in het Drents Museum op zaterdag 16 januari 2010

De prijs is door de VVNK ingesteld voor scripties van studenten in de beeldende kunst in de master-fase. Doel van de prijs is het bevorderen van studie over kunst rond 1900 en bekendheid geven aan de resultaten. Het bestuur is zeer verheugd dat er 7 scripties zijn ontvangen van naar verluidt uitstekende kwaliteit.

De jury bestond uit Jan Jaap Heij (conservator Drents Museum), Mienke Simon Thomas (conservator museum Boijmans) en Constant Cuypers (oud-stafid Radbouduniversiteit); waarbij prof. Asselbergs (oud-directeur van de toenmalige Rijksdienst voor de Monumentenzorg) over architectuur adviseerde. Wij zijn de jury zeer erkentelijk voor hun werk.

De inzendingstermijn voor de volgende prijs is najaar 2011.

Programma Drents Museum

- 11:00 ontvangst gasten met koffie en iets lekkers
- 11.30 Welkom door het Drents Museum en informatie over de voortgang van de verbouwing van het museum
- 11.50 Toelichting juryrapport en uitreiking van de prijs door juryvoorzitter
- 12.00 Presentatie door de winnaar/winnares van de scriptieprijs, gelegenheid voor het stellen van vragen
- 12.45 Lunch
- 13.45 Inleiding op de tentoonstelling Art Nouveau en Art Deco uit België door Jan Jaap Heij
- 14.00 Bezoek aan de tentoonstelling op eigen gelegenheid. Jan Jaap Heij en Willemijn Lindenhovius zijn aanwezig in de tentoonstelling om u te woord te staan.
- 15.00 Afsluiting met hapje en drankje

Adres en toegang Museum

Het adres van het Drents Museum is Brink 1, 9401 HS Assen

Het Museum is op loopafstand van het NS station.

De toegang tot het museum is gratis voor VVNK leden op vertoon van hun lidmaatschapskaart of Museumkaart. Het gebruik van de Museumkaart heeft de voorkeur.

16 januari a.s. zal dus voor de eerste keer de VVNK-scriptieprijs aan de winnaar of winnares worden uitgereikt. Dat zal gebeuren in de Statenzaal van het Drents Museum in Assen. Het bestuur zal het bijzonder op prijs stellen als u in grote getale de eerste keer dat we een scriptieprijs zullen gaan uitreiken komt bijwonen!

Verder zullen we die dag ook een bezoek brengen aan de tentoonstelling Art Nouveau en Art Deco uit België.

Het Drents Museum is al jarenlang een vaste partner van het Design Museum in Gent (BE). In Assen zijn verschillende tentoonstellingen over Nederlandse kunstenaars uit de periode rond 1900 gehouden, die vervolgens ook in Gent zijn getoond. Het leek dan ook een voor de hand liggende gedachte nu eens in Assen te laten zien wat voor een rijke collectie het Gentse Museum zelf heeft, met name op het gebied van de Art Nouveau en Art Deco. In de tentoonstelling valt onder andere bijzonder meubilair en serviesgoed te bewonderen van befaamde Belgische kunstenaars als Victor Horta en Henry van de Velde. Ter gelegenheid van de expositie is een handboekje uitgegeven met de titel 'Art Nouveau en Art Deco uit België', van de hand van de directeur van het Design Museum Gent de heer Lieven Dae-nens, uitgegeven door Waanders, ISBN 978-

90-400-8644-1, € 19,95.

Verder zal het de laatste keer zijn dat we Jan Jaap Heij in functie mogen ontmoeten (hij gaat 1 januari a.s. met pensioen), vandaar dat we de dag enigszins luxe willen afsluiten met een hapje en een drankje. Er zal 16 januari uiteraard ruim gelegenheid zal zijn om Jan Jaap te ontmoeten en kennis te maken met zijn opvolgster Willemijn Lindenhovius (op pagina 7 staat een interview met haar).

>>Zie voor opgavestrook pag 15/16.

(voor inlichtingen: Ben Stork: 0623552634)

OVERIGE EVENEMENTEN

Dinsdag 2 maart 2010 bezoek Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie en KB.

Het RKD is een van de belangrijkste openbare kunsthistorische kenniscentra ter wereld. Door middel van een inleiding en rondleiding wil men ons laten kennismaken met de mogelijkheden die het biedt, zo mogelijk gecombineerd met een korte praktijkinstructie in het raadplegen van de documentatie. Anderzijds is men geïnteresseerd in wat VVNK-leden wellicht aan informatie te bieden hebben over een verzameling of familieleden-kunstenaars. Ook het neusje van de zalm van de rond 1900 collectie van de belendende Koninklijke Bibliotheek zal bekeken worden.

De dag wordt gecombineerd met een (zeer) korte ALV over een statutenwijziging.

Zaterdag 27 maart 2010 bezoek Tegelmuseum

Het Nederlands Tegelmuseum in Otterlo ligt aan de rand van bos en hei, midden op de Veluwe. Het museum heeft een van de grootste verzamelingen Nederlandse wandtegels en tegeltafels. We brengen een bezoek aan het museum en er komt een lezing over de tegels rond 1900. Tenslotte vindt die dag de jaarlijkse ALV plaats waarbij waarschijnlijk ook de 2e keer de voorgenomen statuten-

wijziging aan de orde zal komen.

Buitenlandse reis naar België

Het ligt in de bedoeling om in het najaar een buitenlandse Art Nouveau Art Deco reis naar België te laten plaatsvinden.

Art Deco Beurs 2010

Oproep vrijwilligers

Van donderdag 4 februari t/m zondag 7 februari 2010 vindt in de Grote Kerk te Den Haag weer de Nationale Art Deco beurs plaats, de beurs voor toegepaste kunst en design uit de periode 1880-1980; zie bijgaande folder.

De VVNK geeft weer acte de présence met een stand bemenst door leden. Dat blijkt erg effectief i.v.m. de werving van nieuwe leden en naamsbekendheid. Mocht u belangstelling hebben een of meer dagdelen in de stand aanwezig te zijn dan heel graag! Laat u dit dan i.m. voor Kerst weten maar uiterlijk 5 januari d.m.v. het opgavestrookje in deze nieuwsbrief (pag 15/16). U kunt de data onder voorbehoud opgeven. U kunt ook aan de hand van het strookje ook een email sturen naar

secretaris.vvnk@gmail.com

onder vermelding 'beurs'. Ons lid Resl von Bönninghausen (tel. 030 231 6910) heeft zich bereid verklaard een rooster op te stellen. Kunnen we weer op de vrijwilligers van vorige keer rekenen?

U ontvangt dan bericht met nadere instructies. Men staat met 2 vrijwilligers.

U heeft gratis toegang (anders € 12) en kunt buiten uw 'dienstperiode' natuurlijk zelf rondkijken.

Tenslotte wensen wij u een voorspoedig 2010, in welk jaar wij u graag weer op onze excursies verwelkomen.

OOK NIET-PAROCHIANEN HEBBEN ONZE KERK LIEF

Gesineke Veerman, kosteres van de Oud Katholieke Kerk in Leiden

Ook niet-parochianen hebben onze kerk lief. Dat was de belangrijkste gedachte die ik overhield aan het bezoek van Vereniging Vrienden Nieuwe Kunst 1900, op vrijdag 23 oktober. Omringd door deze schare kunstliefhebbers vertelden verschillende deskundigen over de muurschilderingen van Chris Lebeau. Alle beschikbare kennis over dit onderwerp was in de sprekers samengebald. Mechteld de Bois (schrijfster van een lijvig boek over Chris Lebeau), wist alles over de kunstenaar, restaurator Pier Terwen kon in detail vertellen over de bijzonderheden van het gebouw, en onze eigen Trudie Smit vertelde over haar vader, die de kunstenaar aan het werk heeft gezet. Hij had 5000 gul-

den over na de bouw van het kerkgebouw, en voelde wel wat voor een 'eenvoudige vlakvulling'. Waarop architect Buurman zijn vriend Chris Lebeau om muurschilderingen vroeg. De kunstenaar, die voor de gelegenheid zijn woonwagen om de hoek had gezet, maakte een eerste fresco in de absis, die mislukte. In 1928 begon hij opnieuw. Dit keer met de nieuwste soort Keimse verf, die vanwege het waterglas dat erin was verwerkt beter zou hechten. Ook koos hij ervoor om de ondergrond van mortel zo ruw mogelijk te houden, zodat er levendige kleurnuances en dieptewerking konden ontstaan. Na drie jaar hard werken (met onderbrekingen) had hij een kunstwerk neergezet, dat anno 2009 nog steeds voor een overweldigende ervaring zorgt bij menigeen die dit voor het eerst aanschouwt.

Lebeau was een anarchist, was niet kerkelijk meelevend en had communistische sympathieën. Niet bepaald religieuze aanbevelingen dus. Maar na een stevig gesprek met de aartsbisschop en de pastoor kreeg hij volledig de vrije hand om naar eigen inzicht te werk te gaan. De mens Lebeau en de manier waarop hij in het leven stond gaven de doorslag. Pastoor Smit dacht jaren later nog dikwijls aan dit gesprek terug, verwonderd over de diepe waarheden die de schilder had verkondigd, waarheden die voor menig kerklid en soms zelfs voor de pastoor verborgen waren gebleven. Nog steeds kan iedere gelovige die naar de schilderingen kijkt de religieuze diepgang ervan aanvoelen.

Alhoewel de pastoor nog geen kopje koffie of thee aan de schilder kwijt kon (Lebeau was geheelonthouder), kwamen delen van de schilderingen in samenspraak tot stand. Zo schijnen we het aan pastoor Smit te danken te hebben dat de schilderingen in de absis minder druk zijn, waardoor het accent geheel op de indrukwekkende Christusfiguur komt te liggen. Ook de verschillende groepen mensen die zich rond de vier evan-

gelisten scharen kregen wat van zijn ideeën mee. De pastoor, die nogal humoristisch was ingesteld, kon het wel waarderen dat de vegetariër Lebeau rond Lucas de levensgenieters had geplaatst die het allemaal niet zo nauw nemen met religieuze voorschriften, en aan zijn voeten een mals rund(erlapje). Maar meestal had de pastoor geen idee wat de schilder in zijn hoofd had, en was het resultaat een verrassing. Dat de figuren rond 'geloof' Lenin, Ghandi, Sacco en Vanzetti voorstellen heeft hij volgens de overlevering nooit van Lebeau vernomen.

Ironisch genoeg zorgden de kaarsen die jaar in jaar uit werden ontstoken er voor dat het licht voor de schilderijen langzaam maar zeker uit ging. De restaurator, die in 1993 met behulp van een soort latex (natuurrubber) het roet van de muren verwijderde, was de eerste die de afbeeldingen weer in al hun pracht te zien kreeg. De schildering van een overledene, op het horizontale strookje muur tussen twee ramen, is toen min of meer herontdekt. Aan het plafond kwam de oorspronkelijk goudkleurige (!) verf ook weer een beetje tevoorschijn.

Belangrijk om te weten is dat de schilderijen niet op zichzelf staan, maar een onlosmakelijke eenheid vormen met de architectuur van het gebouw. Chris Lebeau was een representant van een stroming die we de Nieuwe Kunst noemen. Het idee van deze stroming is dat het gebouw en de decoratie een onlosmakelijk geheel vormen. De schilderijen dienen zich te voegen naar de architectuur, en deze aan te vullen en te vervolmaken. Daarom zijn de figuren in een tweedimensionaal vlak afgebeeld, en zijn alle onderdelen van het interieur, zoals de lampen en de banken op elkaar afgestemd. Tot de radiatoren aan toe, die oorspronkelijk een donker bruine kleur hadden die harmonieerde met de kleuren van de banken en de schilderijen. Het is dus voor de beheerders van het gebouw van belang om niet alleen

de schilderijen, maar ook de andere onderdelen van het interieur te behouden. De meubelstukken staan immers stuk voor stuk met de schilderijen in verband en vormen er een eenheid mee. Toen de restaurator gewag maakte van de recente verkoop van de lezenaar uit de bouwperiode ging er dan ook een zucht van verontwaardiging rond onder de aanwezigen. De verontwaardiging werd nog groter toen de restaurator vertelde hoe verbijsterd hij was over het feit dat de toiletgroep recent is opgeknapt. In onze ijver om de ruimte eindelijk representatief en netjes te maken hebben we deze tijds capsule voor altijd weggewerkt onder een gladde laag stucwerk en is de oorspronkelijke modderbruine kleur van de deur overgeschilderd in fris wit. Tot dan toe was de situatie stil blijven staan in de tijd dat Chris Lebeau van plan was om de ruimte te beschilderen. Het was een half afgemaakte ruimte waar de ruwe mortel nog aan de muren zat, op dezelfde manier waarop Lebeau de muren in de kerk moet hebben aangetroffen.

Je zou kunnen zeggen dat het kerkbestuur de klus heeft opgepakt die Lebeau had laten liggen. De kerkruimte vervult immers een functie voor een levende gemeenschap en is geen museum. Aan de andere kant maakt de mening van deskundigen je ervan bewust dat de waarde van het gebouw de grenzen van onze geloofsgemeenschap overstijgt. Laten we er dankbaar voor zijn dat er buiten onze kring mensen zijn die onze kerk liefhebben, van hun kennis gebruik maken, en ons best doen om het gebouw voor hen te behouden.

Mochten we nog eens geld overhebben, is het dan misschien een idee om een hendaagse kunstenaar te vragen om de toiletgroep te beschilderen (om het goed te maken..)? De restaurator is daar in ieder geval enthousiast over, zo meldde

(vervolg op pagina 8)

EEN NIEUWE AANWINST VOOR HET DRENTS MUSEUM: Willemijn Lindenhovius

Esther Dieltjes

Willemijn Lindenhovius (1975) is onlangs Jan Jaap Heij opgevolgd als conservator van de collectie beeldende kunst en kunstnijverheid 1885-1935. Deze jonge kunsthistorica studeerde in 1999 af bij dr. Saskia de Bodt aan de Universiteit van Utrecht met haar scriptie over illustraties van Rodin voor 'Les Fleurs du Mal' van Baudelaire. Sindsdien nam Lindenhovius deel aan meerdere onderzoeksprojecten en werkte zij in 2003 als assistent-conservator bij Museum Jan Cunen in Oss, waar ze een bijdrage leverde aan het boek en de tentoonstelling over Jacob Maris. Tevens vervulde Lindenhovius de functie van Curatorial Fellow bij het Harvard Art Museum in Cambridge VS, waar ze verschillende taken vervulde op het gebied van het beheer en behoud van de tekeningencollectie. Terug in Nederland was ze in 2007-2008 als Fair Manager van de Affordable Art Fair verantwoordelijk voor de inhoud, organisatie en logistiek van deze beurs. Recentelijk werkte Lindenhovius mee aan verscheidene projecten van het Rijksbureau voor Kunst-historische Documentatie in Den Haag.

De VVNK wilde uiteraard eens kennis maken met de kersverse conservator en stelde haar daarom de volgende vragen:

Hoe heb je de eerste weken in jouw functie als conservator van het Drents Museum ervaren?

Heel positief en afwisselend: de ene dag zat ik aan de koffie met de tuinmannen van Borg Verhildersum, de volgende dag praatte we met z'n allen over de volgende fase van het museum. Het Drents Museum is in

volle vaart op weg naar de toekomst, een bijzonder moment om hier te starten dus. Het nieuwe depot, de nieuwe vleugel en de herinrichting van de vaste collectie, ik vind het erg inspirerend om daarover mee te denken.

Wat heb je zoal ondernomen?

De eerste week heb ik een kleine tentoonstelling van werken op papier ingericht op Borg Verhildersum; we kregen van de Borg beelden van Eddy Roos in bruikleen voor Eddy Roos – Verstilde beweging, werk uit ons museum vult de leegte in. Vond het erg leuk om meteen aan de slag te gaan met het 'echte' werk, kunstwerken in mijn handen te hebben en ze zo mooi mogelijk te hangen. Daarna ben ik vooral bezig geweest met ideeën voor de herinrichting van de vaste collectie. Met een team van collega's brainstormen we over een opstelling die de bezoeker van deze tijd (van kind tot oudere kunstliefhebber) blijft boeien. Verder werkt Jan Jaap Heij me in. Hij heeft de afgelopen dertig jaar deze prachtige collectie opge-

bouwd; ik vind het een voorrecht om zijn werk voort te zetten.

Waar zal je de komende maanden aan werken?

Ik zal vooral bezig zijn met het herinrichtingsplan voor de vaste collectie. Daarnaast zal ik een tentoonstelling in het Design Museum in Gent voorbereiden: Nederlandse Art Nouveau en Art Deco uit de collectie van het Drents Museum.

Wat zijn je plannen voor de toekomst?

Bij een groter publiek enthousiasme opwekken voor de periode rond 1900! De collectie biedt zoveel ingangen voor verschillende doelgroepen. Naast de groep die al van deze collectie geniet, wil ik een nieuwe, jongere doelgroep bij de collectie betrekken. De nieuwe opstelling zal o.a. door de inzet van eigentijdse multimedia ook voor kinderen, tieners en studenten interessant zijn.

Wat betekent de collectie van kunst rond 1900 voor jou?

Een collectie die in zijn breedte (van behangontwerp tot schilderij) een heel mooi beeld geeft van de snel veranderende kunst rond 1900; een zeer interessante periode in de cultuurgeschiedenis waarin heel verschillende ontwikkelingen elkaar afwisselen en kunst soms 'om de kunst' gemaakt werd, dan weer 'om de maatschappij'. Deze pe-

riode heeft mij altijd aangetrokken, onder andere omdat we door brieven en andere documenten nog zoveel weten van de kunstenaars, schrijvers, musici etc., bijvoorbeeld hoe zij werkten, met wie ze bevriend waren en hoe ze tegen de wereld aankeken.

Wat zijn jouw favorieten en waarom?

Georg Rueters portret van zijn tienjarige dochter Freya: om haar glanzende ogen en die prachtig getroffen ingetogen, dromerige, beetje verlegen blik. Ook de portretten die de Tachtigers maakten van elkaar, zoals het schetsje van Toorop van Frederik van Eeden, met het bijschrift 'geteekend op een garnalenschuit'. Ze roepen bij mij een levendig beeld op van de Tachtigers vriendschappen. Ook de ontwerpen voor bespanningsstof en de boekversieringen van Theo Nieuwenhuis vind ik erg mooi, bijvoorbeeld het frontispiece van Gedichten van Jacques Perk en het jacquard weefsel van vlinders en bladeren. Dit soort werk neemt me mee naar het fin de siècle, de tijd van Couperus, Eline Vere en van de zolders waar vrienden poëzie aan elkaar voorlezen. Heel kort daarna, in de twintiger jaren, maakte Sluijters zijn sterke omslagontwerp voor Wendingen in een totaal andere vormtaal, en kwam Rietveld met zijn beroemde Rood-blauwe stoel. Kortom, een fascinerende tijd.

(vervolg van pagina 6)

hij mij nadat hij dit stukje had gelezen.

Tenslotte wil ik nog graag vermelden dat we als dank voor de ontvangst een bijdrage van € 319 ontvingen voor het onderhoud van de kerk, en er is € 95 binnengekomen via de verkoop van ansichtkaarten.

Voor spijtoptanten: de Oud Katholieke Kerk is elke 2e zaterdag van 14-17 uur open.
Adres: Zoeterwoudsesingel 49 (hoek Cronesteinkade), Leiden.

Website: <http://www.okkleiden.nl/>

EIGENTIJDSE ART DECO IN ARNHEM:
 een bijzonder initiatief van creatieve verzamelaars

Esther Dieltjes

Jolanda Frentz en Jeroen van der Burg delen een passie voor kunst en design uit de periode 1885-1935. Met name de geometrische variant van de Art Nouveau en de

strakke lijnen van de latere Art Deco spreken hen aan. In 2002 trouwden ze in het jachtslot De Mookerheide bij Nijmegen, een prachtig voorbeeld van de Nieuwe Kunst architectuur en gebouwd in 1902 naar een ontwerp van Oscar Leeuw (1866-1944) en diens broer Henri Leeuw jr. (1861-1918). Het kersverse echtpaar was hier zo van onder de indruk, dat het besloot een huis in die stijl te ko-

pen in de deftige Transvaalbuurt te Arnhem, gelegen nabij het glooiende Sonsbeekpark. Architecten als Willem Diehl (1876-1959) bouwden daar rond 1900 huizen voor de ge-goede burgerij, die zich kenmerken door een veelheid aan torens, bogen en serres, vaak rijkelijk gedecoreerd met organische en/of geometrische ornamenten.

Het pand waarin Jeroen en Jolanda wonen is meer bescheiden van vormgeving. Toen ze het kochten was het lange tijd in gebruik geweest als studentenhuis en verkeerde het in zeer slechte staat. Veel oorspronkelijke details, zoals de geornamenteerde stucwerkplafonds en sierlijke balkonbalustrades, waren bovendien verdwenen. Jeroen en Jolanda streefden ernaar het huis qua uitstraling zoveel mogelijk in de oude staat terug te brengen. Gelukkig bleken een aantal elementen bewaard te zijn gebleven achter de moderne betimmering. Ook mochten de plafondelementen van hun burens, die nieuwe plafonds plaatsten, worden gebruikt. Verder diende de vormgeving van nabijgelegen huizen als voorbeeld.

Uiteraard wilden Jolanda en Jeroen niet alleen een huis, maar ook een interieur in Art Nouveau/Art Deco stijl. Ze bezochten rommelmarkten, antiekzaken en het internet, op zoek naar meubels en andere spulletjes uit die periode. Deze authentieke objecten werden gecombineerd met eigentijdse stukken in oude stijl. Hiermee werd het interieur Nieuwe Kunst qua uitstraling en tegelijkertijd praktisch en comfortabel. Toen zij dit echter door wilden voeren tot in het servies, bleek dat onmogelijk. Complete oude serviesen zijn moeilijk te vinden en natuurlijk te kwetsbaar voor dagelijks gebruik.

Zo ontstond het idee om zelf een servies te ontwerpen en uit te laten voeren. Zij kozen voor een decor van Chris van der Hoef (1875-1933) en lieten deze slijtvast aanbre-

gen, onder glazuur, op hotelporselein van Duits fabricaat. Het is een vaatwasser- en magnetronbestendig servies in Art Deco stijl. Om ook andere liefhebbers de mogelijkheid te geven in stijl te tafelen, hebben ze dit servies 'Chris' op de markt gebracht. Het servies is nu te koop via de website www.ARTDECO-REPRO.com

waar zij u ook helpen met het ontwerpen en uitwerken van andere Art Deco reproducties. Als lid van VVNK krijgt u 15% korting als u voor 1 maart 2010 besteld. Kies in de webwinkel de categorie 'Prijs met kortingscode' en vul in het invulformulier 'Bezorggegevens' bij status in: Korting VVNK

Met dit creatieve initiatief hebben Jolanda Frentz en Jeroen van der Burg een bijzondere en wellicht inspirerende invulling gegeven aan hun liefde voor de Nederlandse Nieuwe Kunst.

De redactie zal graag in de komende nieuwsbrieven aandacht aan andere verzamelaars en enthousiastelingen voor kunst en toegepaste kunst uit 'onze periode' schenken. S.v.p. contact opnemen met de redactie: redactie@vvnk.nl.

(vervolg van tentoonstellingsagenda van pagina 15)

Gent – Design Museum 0032-9-2679999 / www.design.museum.gent.be	Artel – Tsjechisch Kubisme t/m 07-02-10
Gent – Museum voor Schone Kunsten 0032-9-2400700 / www.mskgent.be	Max Beckman, grafiek uit het Von der Heydt-Museum, Wuppertal t/m 07-02-10 Fernand Léger: Le grand déjeuner, meesterwerk uit het MOMA, New York, te gast t/m 07-02-10
DUITSLAND	
Bielefeld – Kunsthalle Bielefeld 0049 – 5 21 3299950-0 / www.kunsthalle-bielefeld.de	Der deutsche Impressionismus t/m 28-02-10
Dortmund – Museum für Kunst und Kulturgeschichte 0049 – 21 50 255 22 / www.museendortmund.de/mkk	Berliner Impressionismus – Liebermann, Corinth, Slevogt. tot 11-04-10
Wuppertal – von der Heydt Museum 0049 – 202 563 623 / www.von-der-heydt-museum.de	Monet. t/m 28-02-10

BOEKAANKONDIGING

**DE SPELING VAN HET LICHT.
Glas-in-lood in Den Haag rond 1900.**

Andréa A. Kroon / Audrey Wagtberg Hansen. Uitgeverij De Nieuwe Haagse, Den Haag 2009, ISBN 978-94-6010-027-7, 200 pagina's, geïllustreerd, € 14,95.

Op 23 november 2009 is een nieuwe publicatie verschenen: De speling van het licht. Glas-in-lood in Den Haag rond 1900 bij uitgeverij De Nieuwe Haagse. De auteurs, Andréa Kroon en Audrey Wagtberg Hansen, twee Haagse kunsthistorici, bespreken hierin 67 locaties met opmerkelijke glas-in-loodtoepassingen uit de periode ca. 1875-1940. Glas-in-lood in Den Haag rond 1900 Glas-in-lood wordt sinds de middeleeuwen in Nederlandse interieurs toegepast, aanvankelijk om met kleine stukjes glas toch grote oppervlakken te kunnen bedekken. De loodlijnen werden later onderdeel van de decoratieve compositie. Rond 1900 was deze techniek typerend voor de woningbouw in de Hofstad, toen lokale glasindustrie en -handel een bloeiperiode doormaakten. De nieuwe publicatie De speling van het licht. Glas-in-lood in Den Haag rond 1900 belicht dit bijzondere culturele erfgoed. Het rijk geïllustreerde zakboekje gunt lezers een blik in interieurs, die normaliter alleen voor de bewoners zichtbaar zijn. De besproken voorbeelden laten zien, dat de vormgeving van glas-in-lood aan heersende modes onderhevig was. Zo werden aan het einde van de 19de eeuw vooral neostijlen toegepast. Ra-

men met gebrandschilderde neorenaissance en neogotische motieven in diverse kerken en overheidsgebouwen getuigen hiervan. Rond de eeuwwisseling werden winkels in het Centrum en herenhuizen in nieuwe wijken, zoals het Statenkwartier, voorzien van glas-in-lood in Art Nouveau stijl. Niet alleen bovenlichten, maar ook serres, daklichten en tochtpuien werden uitgevoerd in sierlijke bloem- en plantmotieven. Ook invloeden van andere internationale stijlen, zoals de Wiener Sezession, de Glasgow Style en de Nederlandse 'Nieuwe Kunst' zijn hierin te herkennen. Na 1920 werd de invloed van de Art Deco zichtbaar in de modemagazijnen in het Centrum en de portiekwoningen in de Schilderswijk en Moerwijk. Vooral de

sociale woningbouw werd in de jaren '20-'30 voorzien van glas-in-lood met geometrische patronen, passend binnen de architectuur van de Nieuwe Haagse School. Ook invloeden van de Amsterdamse School en De Stijl zijn in Haagse ramen terug te vinden. Zowel ontwerpen van bekende kunstenaars, waaronder Antoon Molkenboer en Chris Lebeau, als werk van vooraanstaande Haagse glazeniers, zoals Hans Liefkes en Lou Asperslagh, worden besproken. Er is ook volop aandacht voor het prachtige werk van (helaas) anoniem gebleven glazeniers.

Het boekje is verkrijgbaar in de boekhandel, de studiezaal van het Haags Gemeentearchief en via de webwinkel van de uitgever:

www.denieuwehaagse.nl

Overgenomen uit een uitgegeven persbericht van de auteurs

BOEKBESPREKING

**TENTOONSTELLINGS-
CATALOGUS HERMITAGE
AMSTERDAM 2007**

ISBN 978 90 400 8424 9, 128 p.,
€ 22,50

Mirjam Koelewijn

Hoewel dit een kleine catalogus is bij een tentoonstelling uit 2007 en dus niet een recent verschenen boek, is het toch de moeite waard om hier nog even de aandacht op te vestigen. Te meer daar er nu in de Hermitage aan de Amstel een tentoonstelling is over het hofleven en dit boekje in de museumwinkel verkrijgbaar is.

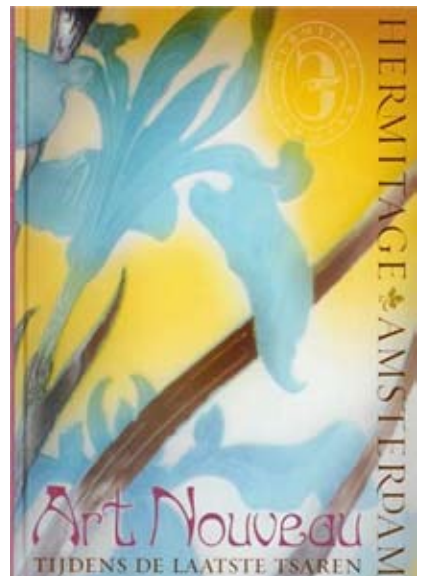
Ook in Rusland is sprake geweest van art nouveau, daar 'stil modern' genaamd, en verschillende aspecten daarvan komen in dit fraai vormgegeven boekje aan de orde. Art nouveau nam geen prominente plaats in de staatsvertrekken in maar had wel een rol van betekenis in het dagelijks leven van de tsarenfamilie. Diverse objecten die in de modieuze stil modern werden vervaardigd, van vazen tot meubelen en van sigaretten-doodsjes tot brochures, vonden hun weg naar de woonpaleizen.

Zes beknopte essays, geschreven door Ernst W. Veen (de Nederlandse directeur), Frans Leidelmeijer en een aantal Russische auteurs, geven een beeld van de art nouveau in Europa en hoe deze kunststroming, onder meer dankzij kunsttijdschriften zoals 'Stroitel' ('de Bouwer') en diplomatieke geschenken, in Rusland doordrong. Opmerkelijk is dat de stil modern in Rusland tweeslachtig van aard was: enerzijds gericht op de Europese art nouveau, anderzijds op traditionele Russische motieven.

In de essays komen onderwerpen als glas-kunst, meubelkunst en het werk van de edelsmid Fabergé afzonderlijk aan de orde. Enige overlapping in de teksten is onvermijdelijk. Maar dat juist het bij ons weinig bekende Russische kunstklimaat in de periode rond 1900 van verschillende kanten belicht wordt, maakt het het lezen waard.

Na de tekst volgt een genummerde, niet-geïllustreerde catalogus met korte toelichende tekstjes bij de objecten. Veel van de destijds tentoongestelde voorwerpen zijn wel, als mooie illustraties bij de essays, in het boek afgebeeld. Vooral glasliefhouders komen aan hun trekken: diverse vazen zijn schitterend gefotografeerd en veelal paginagroot weergegeven. De bibliografie achterin is uitgebreid en bevat – onvermijdelijk – ook een aantal Russische titels.

Wie op de tentoonstelling 'Aan het Russische hof' het art nouveau bankje heeft opgemerkt, wil wellicht meer weten over de art nouveau tijdens de laatste tsaren. En dan biedt dit boekje extra pracht en praal.

TENTOONSTELLING

'proeven is kopen'
Jac. Jongert, 1883-1942
19 december 2009 - 18 april 2010

Museum Boijmans Van Beuningen wijdt dit najaar een overzichtstentoonstelling aan het werk van ontwerper Jac. Jongert, bekend van zijn werk voor Van Nelle. Deze beroemde affiches en verpakkingen en zijn boekbanden, glas, textiel en vrij werk laten Jongert zien

als een bevolgen vormgever.

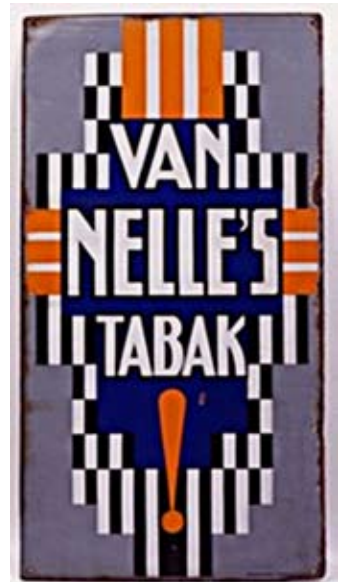
Jacob Jongert (1883 - 1942) is een van de eerste reclamevormgevers in Nederland. Zijn carrière neemt een vlucht als

hij in 1919 een opdracht krijgt van de thee-, koffie- en tabakfabrieken van de Wed. J. Van Nelle. Het is de start van een reeks van duizenden ontwerpen voor de firma, voor wie Jongert een herkenbaar gezicht ontwerpt met strakke vormen en primaire kleuren.

Jongert speelt een belangrijke rol in het ontwerp-onderwijs. In 1918 wordt hij aangesteld als hoofdleraar van de Rotterdamse Academie voor Beeldende Kunst. Hij wordt gedreven door een groot sociaal idealisme. Met zijn ontwerpen maakt Jongert kunst voor de massa. Ofschoon zijn ontwerpen een commerciële doelstelling hebben, blijft Jongert altijd veel belang aan het kunstzinnige aspect hechten.

Jongert is een van de pioniers van de grafische vormgeving in Nederland. Toch was er tot op heden weinig aandacht voor zijn werk. Museum Boijmans Van Beuningen presenteert dit najaar in het voormalige prentenkabinet een

groot overzicht van zijn oeuvre. Ca. 300 reclames, verpakkingen, boekbanden, objecten van textiel en glas en vrij werk tonen Jongert in al zijn veelzijdigheid. Zijn ontwerpen voor Van Nelle beslaan de helft van de tentoonstelling.

TENTOONSTELLINGSAGENDA

per 5 december 2009

Een overzicht van lopende en verwachte tentoonstellingen en veilingen die onze leden kunnen interesseren.

Samenstelling: Ina van Gent.

<p>Amsterdam - Van Gogh Museum 020-5705200 / www.vangoghmuseum.nl</p>	<p>Van Goghs brieven. De kunstenaar aan het woord. 09-10-09 t/m 03-01-10 Alfred Stevens. 18-09-09 t/m 24-01-10 Meesters uit Museum Mesdag 22-01-10 t/m 04-07-10 Paul Gauguin. De doorbraak van de Moderniteit 19-02-10 t/m 06-06-10</p>
<p>Amsterdam – Joods Historisch Museum 020-5310310 / www.jhm.nl</p>	<p>De verborgen meester, Meijer de Haan 13-10-09 t/m 24-01-10 Gedurfd Verzamelen. Van Chagall tot Mondriaan. 14-02-10 t/m 16-05-10</p>
<p>Assen - Drents Museum 0592-377773 / www.drentsmuseum.nl</p>	<p>Art Nouveau en Art Deco uit België 06-10-09 t/m 24-01-10</p>
<p>Bergen – Museum Kranenburgh 072-5898927 / www.museumkranenburgh.nl</p>	<p>Kunstenaars op vakantie... t/m 17-01-10 Polderlandschappen II t/m 17-01-10</p>
<p>Doorwerth – Kasteel Doorwerth 026 – 3397406 / www.museumveluwezoom.n</p>	<p>Worpswede. Een kunstenaarskolonie rond 1900. t/m 10-01-10</p>
<p>'s-Gravenhage - Gemeentemuseum 070-3381111 / www.gemeentemuseum.nl</p>	<p>Cezanne – Picasso – Mondriaan 17-10-09 t/m 24-01-10 Vlaho Bukovac, Kosmopoliet uit Kroatië. 28-09-09 t/m 10-09-10 Kandinsky & Der Blaue Reiter 06-02-10 t/m 24-05-2010</p>
<p>Groningen - Groninger Museum 050-3666555 / www.groningermuseum.nl</p>	<p>Duits Expressionisme 1905-1913. Brücke-Museum Berlijn 13-12-09 t/m 11-04-10</p>
<p>Haarlem – Teylers museum 023-5160960 / www.teylersmuseum.nl en www.anton-mauve.nl</p>	<p>Mauve 18-09-09 t/m 17-01-09</p>
<p>Laren - Singer Museum 035-5393939 / www.singerlaren.nl en www.anton-mauve.nl</p>	<p>Mauve 18-09-09 t/m 17-01-09 Kleurrijk Singer – Moderne schilderkunst 15-12-09 t/m 02-05-10 Art Nouveau en Déco uit het Rijksmuseum 30-01-10 t/m 09-05-2010</p>
<p>Leiden – De Lakenhal 071-5165360 / www.lakenhal.nl</p>	<p>Van Doesburg en de internationale avant-garde t/m 03-01-10</p>

Purmerend – Purmerends Museum 0295 – 472718 / www.purmerendsmuseum.nl	Charme van het Matte Groen. t/m 03-01-10
Rotterdam - Chabot Museum 010-4363713 / www.chabotmuseum.nl	Chabot op Zaal t/m 10-01-10 Villa Park in the City t/m 10-01-10
Rotterdam – Kunsthal 010-4400300 / www.kunsthal.nl	De wijde Blik. De Haagse School en het moderne Nederlandse landschap 12-09-09 t/m 06-12-09
Steenwijk - Instituut Collectie Hildo Krop www.hildokrop.nl	Het keramische oeuvre van Hildo Krop t/m 31-12-09
BELGIE	
Brussel – Museum voor Schone Kunsten 0032-2-508324 / www.fine-arts-museum.be	Delvaux en de Oudheid t/m 31-01-10

(vervolg op pagina 10)

donderdag 4 februari	12-15 opstellen*	15-18	18-22
vrijdag 5 februari	11-15	15-19	
zaterdag 6 februari	11-15	15-19	
zondag 7 februari	11-15	15-18:30 incl. afbreken	
* licht tilwerk Opmerking			

aantal VVNK leden	à €	22,50	€
aantal introducés	à €	25,00	€
aantal jongeren t/m 26 jr	à €	11,25	€
totaal				€
velden voor Evenementencommissie	binnen- gekomen op			verwerkt op	

BEURZEN	
Den Haag – De Grote Kerk www.nadb.nl	De Nationale Art Déco & Design Beurs 04-02-10 t/m 07-02-10
VEILINGEN	
Amsterdam – Sotheby's 020 – 5502200 / www.sothebys.com	19th Century European Paintings and Modern & Contemporary Art 15 december 2009
Hilversum - Van Spengen 035-6400989 / www.vanspengen.com	Kijkdagen: 11 t/m 13 december 2009 Veilingen : 14 t/m 21 december 2009
Boskoop – Atelier57 0172-230852/06-10329684 / www.atelier57.nl	Kijkdagen: 11 t/m 13 en 18 t/m 20 december 2009

Let op! Zie vóór vertrek voor mogelijke vertraging door werkzaamheden:
spoor: 0900 9292 / www.ns.nl
weg: 0800 8002 / www.vananaarbeter.nl

Stuur onderstaande antwoordstrook liefst voor Kerst maar **uiterlijk 4 januari** aan:
Mw. R. von Bönninghausen, Nieuwe Gracht 36 G, 3512 LS Utrecht.

Ondergetekende meldt zich aan voor een dagdeel op de VVNK stand op de Art Deco-beurs 2010	
naam
woonplaats
e-mailadres
telefoonnr/ 06.....
	z.o.z. dagdeel omcirkelen

Stuur onderstaande antwoordstrook **uiterlijk 4 januari 2010** aan:
Ben Stork, Geerakkers 21, 9468 EV Annen of per e-mail aan benstork@kpnmail.nl

Ondergetekende meldt zich aan voor deelname aan bezoek Drents Museum en uitreiking VVNK scriptieprijs op 16 januari 2009			
naam		
straat/huisnr		
postcode	woonplaats
e-mailadres		
telefoonnr z.o.z. aantal deelnemers invullen		